

บทที่ 4

ความเป็นมาของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดร.วีรยา ภูพิวคำ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ผู้สอน

ความหมาย

“ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาต้องถักทอเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาต้องถักเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและอาจเกิดจากตัวของผู้นั้นเอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จัก เกิดการยอมรับ การถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้”

Entrepreneur

ความรู้ที่เกิดจาก ประสบการณ์ในชีวิตของคน เราผ่านกระบวนการศึกษา

2

สังเกตคิดวิเคราะห์ห้อนเกิดปัญญา ตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Local Wisdom

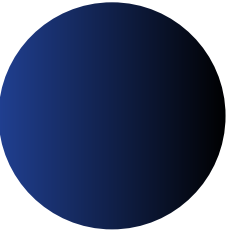
พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่าน
กระบวนการคิดโดย ใช้สติปัญญา
ของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และ
การถ่ายทอดจากรุ่นสู่อีกรุ่นหนึ่งจน
เกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์
สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญห
การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจน
ใช้แนวทางในการดำเนินชีวิต ให้
สอดคล้องกับสภาพสังคมที่
เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

○ ○ ○ ○

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางสังคม

คือ องค์ความรู้ ทักษะ และความเชื่อ ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยมีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคมนั้นๆ

ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นทางสังคม

การปกครองและอยู่ร่วมกัน: เช่น การมีผู้นำชุมชน การปกครองแบบมีส่วนร่วม การแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน: เช่น การลงแขก การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน การแบ่งปันอาหารและสิ่งของ

การดูแลสุขภาพ: เช่น การใช้สมุนไพร การนวดแผนโบราณ การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม

ประเพณีและพิธีกรรม: เช่น การแต่งงาน การทำบุญ การเฉลิมฉลองเทศกาลต่างๆ ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อและค่านิยมของคนในสังคม

การละเล่นและนันทนาการ: เช่น การเล่นพื้นบ้าน การเล่านิทาน การร้องเพลง ซึ่งช่วยสร้างความสนุกสนานและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางสังคมมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นรากฐานของความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรม คือ มรดกทางปัญญาที่สั่งสมและสืบทอดจากบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิต ความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคมนั้นๆ

- ภาษาและวรรณกรรม:
- ศิลปะการแสดง
- หัตถกรรมพื้นบ้าน
- สถาปัตยกรรม:
- อาหารและเครื่องดื่ม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางอาหาร

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางอาหาร คือ องค์ความรู้ ความเชื่อ และทักษะ ที่เกี่ยวกับอาหาร ซึ่งสั่งสมและสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น

ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นทางอาหาร

วัตถุดิบ: การใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นตามฤดูกาลอย่างเหมาะสม เช่น ผักพื้นบ้าน ปลาตามฤดูกาล

วิธีการปรุง: การคิดค้นวิธีการปรุงอาหารที่เหมาะสมกับวัตถุดิบและสภาพแวดล้อม เช่น การถนอมอาหารด้วยวิธีธรรมชาติ การใช้สมุนไพรในการปรุงรส

รสชาติ: การสร้างสรรค์รสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เช่น รสชาติเปรี้ยว เค็ม หวาน เผ็ด ที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว

ความเชื่อและพิธีกรรม: การนำอาหารไปเกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ เช่น การทำบุญ การเลี้ยงผี การเฉลิมฉลองเทศกาล

การสืบทอด: การถ่ายทอดความรู้และทักษะจากรุ่นสู่รุ่น เช่น การสอนทำอาหาร การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับอาหาร

ใบงาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น >>>>>

**แบ่งกลุ่ม และสืบค้นภูมิปัญญาที่
นักศึกษาสนใจ จากภูมิปัญญาด้านต่างๆ
ที่สอนมาในบทที่นี้**

การประเมิน: นำเสนอ และ ถามตอบ

THANK YOU

